

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

LAUSUNTO

2.3.2018

Dnro 108/2018

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto, KL2017:0003

Viite: Lausuntopyyntönnö 23.1.2018

SUURIKUUSIKON KAIVOSPIIRIN LAAJENTAMISEN KAIVOSALUELUPA

Tukes pyytää Paliskuntain yhdistykseltä lausuntoa kaivoslain (621/2011) 34 § mukaisesta luvasta Kittilän kaivoksen kaivospiirin laajentamisesta. Laajentamisessa on kyse sivukivialueen laajentamisesta, pintavalutuskenttä 4:n liittämistä osaksi kaivosaluetta, lisäalueesta maanalaista malminetsintää ja louhintaa varten, alueesta uutta NP4-rikastushiekka-allasta varten sekä alueesta tarvekiven louhintaa varten. Kaivosyhtiö hakee myös kaivoslain 169 § mukaista lupaa uuden altaan rakentamistöiden aloittamisesta muutoksenhausta huolimatta. Laajennuksen YVA-menettely valmistui vuonna 2017.

Suunnittelualue sijoittuu Kuivasalmen paliskunnan alueelle, joka sijaitsee poronhoitolain (PHL 848/1990) määrittelemällä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Kuivasalmen paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 6 000. Osakkaita paliskunnassa on 145. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja poron vapaaseen laiduntamiseen.

Poronhoitoa turvaava lainsäädäntö

Poronhoitolaki on erityislaki, joka turvaa poroelinkeinojen asemaa ja alueidenkäytöllisiä edellytyksiä. Poronhoidon kannattavuus perustuu porojen vapaaseen laidunnusoikeuteen (PHL 3 §). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös valtion viranomaisen neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä. Osa (25,24 ha) hakemuksen kohteena olevasta alueesta on valtion maata.

Kaivoslain mukaan lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä paliskunnan kanssa luvanmukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle. Lupaviranomaisen on kaivosluvassa annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella on annettava erilliset määräykset. Aikaisemmin kaivosviranomaisen ei ole antanut poronhoidon turvaamiseen liittyviä määräyksiä Kittilän kaivoksen osalta.

Alueella on voimassa Tunturi-Lapin maakuntakaava. Kaavan yleismääräyksissä todetaan: ”Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.” Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (32 §) viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset

Kaivostoiminnan vaikutuksia poronhoitoon on selvitetty YVA-menettelyn yhteydessä. Kaivostoiminta on muun muassa aiheuttanut porolaidunmenetyksiä, muuttanut porojen laiduntenkäyttöä ja aiheuttanut lisätyötä poronhoitajille. Porokolarit kaivokselle johtavilla teillä ovat lisääntyneet. Kaivosyhtiön mukaan NP4-altaalla laajeneva kaivosalue ei ole enää keskeistä porolaidunta. Silti laajeneva kaivosalue on pois potentiaalisista laidunalueista. Kaivoksen laajeneminen aiheuttaa myös epäsuoria vaikutuksia, esimerkiksi mahdollisen kelkkareitin siirtämisen kautta. Kaivosalueen laajentuessa on odotettavissa, että porojen GPS-paikannuksilla osoitettu välttämisaalue laajenee entisestään. Porojen kulku kaivosalueen lähellä väistämättä muuttuu. Raskaan liikenteen määrä tulee kasvamaan kaivoksen laajentuessa, mikä edelleen lisää porovahinkoja kaivokselle johtavilla teillä. Näistä syistä kaivoksen laajeneminen tulee edelleen heikentämään poronhoidon tilannetta alueella.

Kaivosyhtiö pyytää huomioimaan, että heillä on paliskunnan kanssa sopimus haittakorvauksista. Kuivasalmen poroisännän mukaan sopimus on hiljattain uusittu ja asia kunnossa.

Kaivosluvan harkinnassa ja yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien määräysten antamisessa huomioon otettavat seikat

Kittilän kaivoksen toiminta aiheuttaa haittaa Kuivasalmen paliskunnan poronhoidolle.

Yksilöidyt vaatimukset:

1. Kaivosalueen aitaaminen

Kaivosalue laajenee uusille aitaamattomille alueille. Kaivosyhtiön tulee taata paitsi ihmisten, myös porojen ja muiden eläinten turvallisuus alueella. Kaivosalueelle on keskikesällä kulkenut räkkäsuojaan hirvasporoja. Porot ovat vaarassa kaivosalueella liikenteen ja erilaisten muiden vaaranpaikkojen (louhokset, louhikot, lietealtaat yms.) vuoksi. Porojen turvallisuuden vuoksi kaivosta ympäröivä aita on laajennettava uuden NP4-altaan ympärille. Kaivosalueen veräjä on saatava pitäväksi ja keinoja tähän on syytä edelleen etsiä aktiivisesti.

2. Haittojen kompensoiminen paliskunnalle: Sopimuksen uudistaminen

Paliskunnan ja kaivosyhtiön välinen sopimus on uudistettu hiljattain.

3. Moottorikelkkareitin siirto

Kaivosalueen laajentuessa on mahdollista, että alueella nyt sijaitseva moottorikelkkareitti joudutaan siirtämään. Kuivasalmen paliskunta katsoo, ettei reittiä saa siirtää, jos se ei ole aivan välttämätöntä. Reitti aiheuttaa häiriötä uusilla alueilla, mikäli se siirrettäisiin. Paliskunnan näkemykset reitin sijainnista on ehdottomasti otettava huomioon, mikäli reitti on pakko siirtää. Esillä olleissa reittivaihtoehdoissa on vaihtoehtoja, joita paliskunta vastustaa ehdottomasti.

4. Putkilinjan ja kaivospiirin laajenemisen tiejärjestelyt

Kuivasalmen paliskunnan pyynnöstä korostamme tässäkin, että aiemmassa vaiheessa lausunolla olleen purkupuutkilinjan vaatima tien on oltava yksityinen ja suljettu niin, ettei ulkopuoli-

sella liikenteellä ole pääsyä tielle. Tien tulee olla talvella aurattuna mahdollisimman vähän niin, ettei se ohjaa porojen kulkua. Kaivosalueen laajenemisen myötä kyläläisten kulkemisen turvaamisen vuoksi on niin ikään suunniteltu rakennettavaksi uutta tietä. Myös tämän tien tulee olla vain yksityiskäytössä.

5. Viranomaisen käymät neuvottelut

Poronhoitolaki ja kaivoslaki edellyttävät neuvotteluita paliskunnan kanssa ennen luvan myöntämistä ja määräysten antamista. Kuivasalmen paliskunnan mukaan tässä vaiheessa ei ole tarvetta neuvotteluille.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao